
Notiser

MEDISINSK NYTT

Ny anvendelse av MR

Ved hjelp av magnetisk resonanstomografi (MR) kan man påvise økte jernlagre i leveren (Lancet 2004; 363: 357 – 62). Franske forskere har undersøkt nesten 200 pasienter og har utviklet en sensitiv metode for å påvise forhøyet jernnivå. I tillegg til å være mindre risikabelt enn biopsi kan man ved hjelp av MR undersøke større områder av leveren.

Forhøyede jernlagre kan ha sammenheng med utvikling av ulike kreftformer, hjerte- og karsykdommer og artritt. Denne nye kunnskapen har ført til at flere pasienter henvises til leverbiopsi for å få undersøkt jerninnholdet. Ikke-invasive metoder kan få en viktig plass i fremtidig utredning av disse pasientene.

Dødelighet av legionærsyke

Legionella pneumophila er en sjelden årsak til pneumoni utenfor sykehus i Danmark, men i søreuropeiske land er den årsak til opptil 12 % av tilfellene. I USA er den en av de tre hyppigste årsaker til pneumoni utenfor sykehus. Legionellapneumoni diagnostiseres ofte sent, og det medfører ofte langvarige innleggelser og høy mortalitet. Immunsupprimerte pasienter har høyest mortalitet (80 %), mens mortaliteten hos ellers friske voksne personer er opptil 20 %.

I en retrospektiv undersøkelse fra Hvidovre hospital i Danmark fant man at én av tre sykehuspasienter med legionærsyke døde i perioden 1995 – 2000 (Ugeskr Læger 2004; 166: 485 – 7). I alt 27 tilfeller ble registrert. De fleste hadde en underliggende kronisk sykdom, og omkring en tredel var smittet i utlandet. Det var ingen tegn til økning i forekomsten i løpet av observasjonstiden.

Oversiktsartikler i få tidsskrifter

De fleste oversiktsartikler publiseres av et lite utvalg medisinske tidsskrifter (BMC Med 2003; 1: 2).

Forskere fra Mayo-klinikken i USA og McMaster University i Canada har gjennomført et søk etter systematiske oversiktsartikler i 170 medisinske tidsskrifter, publisert i år 2000. 11 % av tidsskriftene publiserte 80 % av alle artikler i denne kategorien. Systematiske oversiktsartikler ble hyppigere sitert enn ikke-systematiske (median 26,5 mot åtte siteringer).

Venetrombose ved kreft

Pasienter som skal opereres for kreft, får tromboseprofylakse. Resultater av en ny studie tyder på at kreftpasienter som får kjemoterapi, bør få det samme (Arch Intern Med 2004; 164: 190 – 4).

En retrospektiv journalgjennomgang av 206 tilfeller viste at årlig utviklet 11 % av pasientene dyp venetrombose. Forekomsten var særlig høy hos pasienter som fikk kombinasjonsbehandling rettet mot kreft i tarmen. Operasjoner, bruk av venekatetre eller sykdommens alvorlighetsgrad hadde ingen innflytelse på hvem som utviklet dyp venetrombose.

Lysende lymfeknuter

Identifisering av vaktpostlymfeknuter under kreftkirurgi er viktig for å vurdere om det foreligger spredning fra primærtumor. Fargestoffet isosulfanblått brukes for å lokalisere vaktpostlymfeknutene, deretter tar man biopsi. Metoden er teknisk komplisert, og det er vanskelig å få et helhetlig bilde av lymfesystemet, spesielt ved visceral kreft.

I en studie fra Massachusetts ble eksiterbare nanokrystaller injisert i dyremodeller for å identifisere vaktpostlymfeknuter (Nat Biotechnol 2004; 22: 93 – 7). Nanokrystallene ble raskt tatt opp i lymfesystemet og konsentrert i lymfeknuter.

Prosedyren gjorde det mulig å «se» lymfeknuter gjennom flere centimeter vev. I en kommentarartikkel fremheves det at metoden vil gjøre søk etter vaktpostlymfeknuter under kirurgi enklere, spesielt hos pasienter med visceral kreft.

Færre sigaretter reduserer kreftfaren lite

Røykere som kutter ned på antall sigaretter, reduserer ikke kreftfaren så mye som man har trodd (J Natl Cancer Inst 2004; 96: 107 – 15).

Forskerne studerte 100 røykere som i gjennomsnitt røykte 23,7 sigaretter om dagen, og som reduserte antall sigaretter med opptil 75 % over en periode på seks måneder. Funn av kreftfremkallende stoffer i røykernes urin ble brukt som indikator på hvorvidt kreftfaren var redusert. Reduksjonen i de kreftfremkallende stoffene var i gjennomsnitt mindre enn halvparten så stor som reduksjonen i antall sigaretter. Årsaken er trolig at røykerne ubevisst kompenserer med å inhalere dypere når de røyker færre sigaretter. Overraskende nok fikk man de samme resultatene også da noe av sigarettforbruket ble erstattet med nikotinplaster.

Vitaminer mot Alzheimers sykdom

Kombinert tilskudd av vitamin E og C over tid kan redusere risikoen for Alzheimers sykdom med opp mot 80 %. Det viser en multisenterstudie av om lag 4 700 personer over 65 år som ble fulgt opp i tre år (Arch Neurol 2004; 61: 82 – 8).

Forskerne så på hvordan tilskudd av antioksidantvitaminer påvirket forekomsten av Alzheimers sykdom. De fant ut at kombinasjonen av E- og C-vitamin var assosiert med en reduksjon i både prevalens (justertoddsratio 0,22, 95 % KI 0,05 – 0,6) og insidens (justert hasardratio 0,36, 95 % KI 0,09 – 0,99). De kunne imidlertid ikke påvise noen risikoreduksjon når de to vitaminene ble brukt hver for seg eller ved inntak av ordinære multivitaminpreparater.

Vitamin E er en potent, fettløselig antioksidant som beskytter cellene mot skade forårsaket av oksygenradikaler. Vitamin C er vannløselig, og antas å utøve sin effekt via reduksjon av oksidert vitamin E.

Legers vitenskapelige produksjon

Hvor mye skriver leger med doktorgrad i årene etter at de har disputert? Dette er nå undersøkt blant leger med en Ph.D.-grad fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet i perioden 1993 – 98 (Ugeskr Læger 2004; 166: 475 – 9).

204 personer inngikk i en bibliometrisk analyse av forskningsproduksjon vurdert ut fra søk i PubMed og publiseringstidsskriftets prestisje (impact factor).

92 % av kandidatene fikk artikler på trykk i årene etter at de tok doktorgraden, og 78 % var førsteforfatter. Kvinner stod bak signifikant færre publiseringer enn menn, og forskere med høy kandidatalder hadde færre publiseringer enn forskere med lav. Forskere som tok doktorgraden i ung alder, var førsteforfatter for artikler i tidsskrifter med høyere prestisje enn de tidsskriftene eldre kandidater publiserte i. Det var ingen forskjell på kvinner og menn når det gjaldt tidsskriftets prestisje.

Folk flest går sjelden til lege

Når medisinsk behandling er «gratis», vil man forvente et unødig høyt forbruk av helsetjenester. En ny kanadisk studie imøtegår en slik antakelse (CMAJ 2004; 170: 209 – 14).

Studien fra Manitoba i 1999 viser at de fleste bruker helsetjenesten lite. De som bruker helsetjenester som gir de største utgiftene, er en liten gruppe svært syke mennesker fra alle sosioøkonomiske grupper. Mennesker som bor i områder med lav gjennomsnittsinntekt, brukte mindre legetjenester enn man skulle forvente ut fra deres dårlige helsestatus.

Publisert: 4. mars 2004. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. februar 2026.